

RRFA 01: Robert Rauschenberg papers

Interviews: Eliopoulou-Rogan, Dora / "Robert Rauschenberg: The Artist with Infinite Possibilities" / Kathimerini, 1981

"Kathimerini", 23rd August 1981

Rauschenberg: The Artist with Infinite Possibilities

Whatever he sows bears fruit by inspiring his contemporaries and the younger generations.

To talk to Rauschenberg for five whole hours was a privilege; he is a many-sided, dynamic artist, and at the same time a very charming man with a magnetic personality. His work, that extends to many fields, his presence, the way he is inspired, the way he functions by instinct alone, the energetic way he moves the inexhaustible possibilities for renewal he seems to possess the orbit he runs in a giddy pace, always on the bastions, continuously creating new goals, all of these have made him for the last thirty years, not only the foremost artist of the American School (which replaced Paris after the second world war) but also an internationally recognised symbol for experiment and innovation in art.

His innovations, made with the intention of renewing artistic expression and changing the view-point in art today, differ from other contemporary experimentations, and it is this fact that established this artist's authority.

The seeds Rauschenberg sows have born have inspired both artists of his own age and of the younger generations. His importance was first internationally recognised by the award he received in the Venice Biennale of 1964, the Grand Prix in Painting. It was the first time an American artist was honoured there, something that surprised the Europeans. Rauschenberg has, since that managed to keep up his prolific, instinctive and always creative inventiveness in all sectors: painting, environments, constructions, happenings, music, choreography, dance (in 1958 he founded together with John Cage and Merce Cunningham the Cunningham Dance Company) the theatre, the cinema etc.

Rauschenberg impresses one with his spontaneity and his simplicity, despite his great success, his great number of one-man shows and his participation in important museums and other exhibitions as well as the existence of an extremely significant bibliography on his oeuvre.

These are qualities of genuine talent and of a real person that does not pretend to be something else, but manages to be always himself.

The discussion with him was extremely interesting.

- I know that you hate to give interviews.
- It depends...if they ask me such things as "where were you born?". I get discouraged.
- I believe that you're in this country for the first time. What are your first impressions? What did you see, hear, taste or feel in Athens?
- When I saw the city from high up from the plane, I was surprised by its size. I did not think it would extend so far. I arrived frustrated from the travel itself the strikes, delays, obstacles of all sorts, lost luggage the general anxiety travelling entails. The first time I relaxed was *when* I found myself at the National Archaeological Museum.
- What did you particularly like there?
- The Mycenaen finds. The cups from Vafi for example, do not represent themselves, they are themselves. Integral in their authority. The archaic Kouroi - even their stereotype smile has a charm - provoke connotations with Apollo. The Hellenistic sculpture.
- You do not mention the classical period.
- I do not like the way that logic rules in the classical. Logic is a limitation, a trap.

Communication in depth

- I suppose you prefer the Hellenistic period, because the sentiment is obvious.
- Exactly. I like that *you can see* a clean effort to achieve communication in depth, which has nothing to do with the conventional communication that is governed by logic.
- What are your plans for the future?
- I have many plans and most of these plans coincide. I cannot function in any other way. I believe firmly in exhausting work. The kind of work that happens in many fields simultaneously and all with great energy.

- I suppose the tension from this many-sided activity multiplies the possibilities of inspiration and expression.
- Yes. This is the reason why I dislike holidays. Travelling is for me working. I try to visit new places all the time so as to rejuvenate my inspiration with new impressions. This kind of renewal manifests itself instinctively later in my work.
- Holidays for you must mean some special moments - perhaps rare - which you live with a particular intensity, without any preparation or planning.
- That is what happens. When I cook something I like well or when I enjoy a nice bath. When I get excited about something I happen to see in the street - and then I really feel rested.
- Is it true that you're planning an exhibition which will travel round the world?
- Yes. It will be a show that will start its world tour in January 1982 and will travel for four years. It will be organized by Pontus Hulten, the exdirector of the Centre Pompidou, who is now director of the Los Angeles Museum of Modern Art, which will open in 1984. Russia, China and Greece will be among the countries where this exhibition will take place. For its presentation in Athens I found the Bernier "Technohoros" particularly appropriate. This show will represent my work of the last two years.

I prefer the cyclons

- How are your latest works related to your previous creations? Have you adopted a "thrifty line", as in "Jammers", 1975-1976, or some more intricate form, as in "Combine Paintings", 1974?
- My new work, created in the last four months - constructions, almost every one on wheels, provided with their own source of light - has a strong psychological base. A special type of a romantic, grotesque mood evolves. Made with collage, photographs, colour i.e. painting, these constructions have titles such as "ancient incident" a piece which is as strong as my "monogram" from 1955-1957, or "suicide of two foreign agents or movable fever", which reflect the nightmares I have been having lately or vice versa. It could be both together. Before leaving for Greece, I sent my work to New York for

*Kabal American
Zephyr Series*

fear of new cyclons. (hurricanes)

- They must be a terrible experience.
- To tell you the truth I much prefer to die at home from a cyclon than to ~~die at home from a cyclon than~~ to die from gas from a government experiment. I trust nature much more than I trust the State.
- You said once that the artist should be only another ingredient of the finished work and should work together with the rest of the materials. What did you mean? Are you summarising a basic concept in your artistic expression?
- Each material is subject to natural limitations, yet the possibilities of its being handled according to the psychological relations developed with it, are inexhaustible. Personally, I never try to achieve what I want when creating a work; by which I mean I don't strive to get at something I have concocted in my mind beforehand. I create while being in "another state" - not really knowing the outcome - instinctively. I function unconsciously via my experience and my impressions. And this because I don't possess, nor would I wish to possess, a trained mind subordinate to a logic that makes one live in the past, never in the present nor in the future. Here there lies the difficulty in devoting yourself entirely to the thing you're doing and avoiding repetitions and easy solutions. You really become invulnerable, if you live through a fresh adventure every time. I believe that in this way you give a lot, but, of course, it is never enough.

Beware of stability

- In most of your pieces there is a constant charge in the focal point of the composition. It is something suggesting a sense of rhythm. As in the case of music one bears through time, so does one see your compositions in the prism of time, a characteristic that reveals the link between your work on the one hand and music and dance on the other.
- I believe in an instinctive, potential development, the kind that has the power to curb the great danger we are faced with, both in life and in art: stability. The heterogeneity, the multiplicity of handling, the variety of tensions and con-

Copyright restrictions apply.

FOR RESEARCH PURPOSES ONLY. DO NOT DUPLICATE OR PUBLISH WITHOUT PERMISSION.

Contact archives@rauschenbergfoundation.org for reproduction requests

ditions that a work suggests, the fact that it is open to everything that surrounds the artists - this in the only sense in which I see a social message in my work - are the blood count of the dynamism of the ^{instinct?} instind that goes into the making of a piece. It is only guarantee of its authority, i.e., its true existence. And this because you have the impression that you will be discovering something new all the time, it doesn't matter how many times you look at it. In other words, the work is always alive, you cannot take in all at once and finish with it. Therefore, when a work of art is remembered perfectly, it ceases to exist.

- It is due to this uninhibited manifestation of the ^{instinct} instriect of the artist that the spectator's imagination and creative sense are stimulated; a function in which art finds its supreme justification.
- Yes, instinct, imagination and experience as they co-exist, with all their interactions, are the only possible guarantee that the artistic product has a meaning, i.e. that it establishes a profound communication between artist and spectator. A deep contact which is a significant offering to life in general, free as it is from the trap of logic. A logic that functions through the extremely dull concepts of right and wrong, while there exist something much more real: ourselves. Because this is exactly what above all demands and justifies hard work, those who spend life trying in vain to discover what to do with it, they would better give up and die. I may be wrong, of course. Yet it would be the first time - at least up to now - that I shall be wrong about this...

An interview with D.Eliopoulou-Rogan

Caption of a photo showing Rauschenberg:

The famous artist R.Rauschenberg was in Athens for a few days.

KAREN & JEAN BERNIER

Athens, November 26, 1981

Dear Bob,

I'm sure you wondered at some point what happened to the translation of the article by Dora Rogan in "Kathimerini," which I promised to send you.

The person I wanted to have make the translation was unavailable, and I finally asked someone we used to use. It's not a happy translation, but I made enough corrections to make it readable, and at least it's accurate.

Anyway, here it is enclosed, together with many, many thanks for having accorded the interview to my friend, Dora.

I also wish to tell you how much I enjoyed being with you this summer. Meeting you would have been a gratifying event; it was special for me this summer in particular.

Please know that Marina, Jean Bernier, and I are very eager that a show of yours take place in Athens. "Technohoros" (our factory space) is entirely at your disposition. If the exhibition Pontus Hultén is organizing does take place here, we would very likely ask you if we could make a show in the gallery simultaneously, if that were possible.

I hope to see you again soon.

Yours Truly,

Copyright restrictions apply.
FOR RESEARCH PURPOSES ONLY. DO NOT DUPLICATE OR PUBLISH WITHOUT PERMISSION.
Contact archives@rauschenbergfoundation.org for reproduction requests

Karen Bernier

Ράουσεμπεργκ: Ο καλλιτέχνης με τις ανεξάντλητες δυνατότητες

Ο,ΤΙ ΚΙ ΑΝ ΣΠΕΙΡΕΙ ΚΑΡΠΙΖΕΙ ΣΤΗΝ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΤΟΥ

Ο πολυδιάστατος δημιουργός Ράουσεμπεργκ ήρθε για λίγες ημέρες στην Αθήνα

Ευτύχημα ήταν ότι μπορούσαμε να συζητήσουμε για πέντε ολόκληρες ώρες με τον Αμερικανό Ρ. Ράουσεμπεργκ(1): Πολυδιάστατο, πολυδυναμικό δημιουργό και συνάμα γοητευτικότατο άνθρωπο, με μία προσωπικότητα στο έπακρον «μαγνητική». Πέρα όμως και από το έργο του ο οποίος περισσότερο από έναν τομείς της τέχνης, η «παρουσία» του Ράουσεμπεργκ και ειδικότερα: Ο τρόπος που εμπνέεται, λειτουργεί ενστικτωδώς, κινείται και βιώνει σε μία διαρκή ένταση με ανεξάντλητες δυνατότητες ανανέωσης, η τροχιά που διανύει με έναν ιλιγγιώδη ρυθμό και μιάν ενεργητικότητα συνεχώς στις επάλξεις ορίζοντας ή μάλλον δι-

ουσιαστικής ιδιοφυΐας και ενός «αληθινού» ανθρώπου που δεν «καμώνεται» ότι είναι κάτι, αλλά κατορθώνει και είναι αποκλειστικά και μόνον αυτός.

Η συνομιλία μαζί του είχε άμεσο ενδιαφέρον.

— Έχει διαδοθεί ότι δεν σάς αρέσει καθόλου να δίνετε συνεντεύξεις.

— Εξαρτάται... Άν οι ερωτήσεις είναι του τύπου «πού γεννήθηκα...» τότε γίνονται αρονήκτικα.

— Βρίσκεστε στην Ελλάδα για πρώτη φορά. Ποιές είναι οι πρώτες γενικές εντυπώσεις σας από ότι είδατε, ακούσατε, γευθήκατε, αισθανθήκατε στην Αθήνα;

— Έτσι όπως είδα την Αθήνα από το αεροπλάνο εντυπωσιάστηκα από το μεγεθός της. Δεν την φανταζόμουν απλωμένη σε τόσο μεγάλη έκταση. Έφτασα, εδώ, κουβαλώντας μαζί μου όλην την ταλαιπωρία του ταξιδιού με τα όσα συνεπάγεται σε απεργίες, καθυστερήσεις, δραχκυκλώματα κάθε λογής, χάσιμο αποσκευών και γενικό εκνευρισμό. Χαλάρωσα μόνο όταν βρέθηκα στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

— Τι σάς συγκίνησε ιδιαίτερα εκεί;

— Τα μυκηναϊκά ευρήματα γιατί όπως συμβαίνει π.χ. με τα κύπελλα του Βαφειού δεν παριστάνουν εαυτά αλλά «είναι» αυτά: Ατόφια στην αυθεντικότητά τους. Οι αρχαϊκοί κούροι —ακόμη και αυτό το στερεότυπο χαμόγελό τους έχει μία χάρη— που μου προκάλεσαν συνειρμούς με τον Απολλωνα. Τα ελληνιστικά αγάλματα.

— Την κλασική εποχή δεν την αναφέρετε...

— Ναι, γιατί βρίσκω ότι τις δημιουργίες της τις διέπει πάνω απ' όλα η λογική. Και η ΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΤΕΛΕΙ από μόνη της ΕΝΑΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ, ΜΙΑ ΤΡΟΧΟΠΕΔΗ.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΕ ΒΑΘΟΣ

— Άρα τα ελληνιστικά σάς συγκινούν περισσότερο επειδή σε αυτά το συναισθηματικό στοιχείο είναι έκδηλο.

— Μπράβο. Με γοητεύει το ότι αναγνωρίζεις κανείς εδώ την προσπάθεια που έχει γίνει για ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΜΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΕ ΒΑΘΟΣ —δηλαδή ουσιαστική— που δεν έχει τίποτα το κοινό με την τυπική επικοινωνία που τροχιοδρομείται από τη λογική.

— Ποιά είναι μερικά από τα μελλοντικά σας σχέδια;

— Έχω πολλά σχέδια και τα περισσότερα από αυτά συμπίπτουν. Για μένα δεν νοείται να λειτουργήσω διαφορετικά. Πιστεύω ακράδαντα στην εξαντλητική δουλειά: Εκείνη που «συμβαίνει» σε πολλά μέγιστα συγχρόνως, ενισχύοντάς τα σε δυναμικό.

— Η ένταση από την πολυσχιδή αυτή δραστηριότητα πολλαπλασιάζει τις δυνατότητες εμπνεύσεως και έκφρασής σας;

— Ακριβώς. Γι αυτό απεχθάνομαι και τις διακοπές. ΓΑ ΜΕΝΑ ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΟΥΛΕΙΑ. Επιδιώκω να επισκέπτομαι διαρκώς καινούργιους τόπους ώστε να αναζωογονείται η εμπνευσή μου και οι εντυπώσεις μου. Η ανανέωση αυτή θα αποκαλυφθεί κάποια στιγμή ενστικτωδώς μέσω τής δουλειά μου.

— Διακοπές για σάς θα πρέπει να είναι μερικές —ακόμη και

και τις προηγούμενες δημιουργίες; Έχετε υιοθετήσει μία γραμμή «λιτότητας» όπως π.χ. στην ενότητα των Τζάμμερς (1975 - 1976) ή μία πιο πολυσχιδή έκφραση όπως ΡΟΜΒΙΝΕ ΡΑΙΝΤΙΝΓΣ, την ενότητα των Χόφφροστς (1974) κ.ά.;

— Η καινούργια δουλειά μου, που δημιούργησα τους τέσσερις τελευταίους μήνες —κατασκευές που σχεδόν όλες τους είναι πάνω

να συνεργάζεται με τα άλλα υλικά στη δημιουργία του. Τι εννοούσατε ακριβώς; Διατυπώνετε συνοπτικά μία βασική σας θεώρηση πάνω στην καλλιτεχνική σας έκφραση;

— Κάθε υλικό υπόκειται σε φυσικούς περιορισμούς, όμως, οι δυνατότητες να το χειρίζεσαι ανάλογα με τις ψυχολογικές σχέσεις που αναπτύσσεις μαζί του είναι ανεξάντλητες. Προσωπικά δημιουργώ

Ράουσεμπεργκ: Ηχητικά 1968.

ελάχιστες— στιγμές που τις βιώνετε με μιάν ιδιαίτερη ένταση, δίχως κανέναν προγραμματισμό και προετοιμασία.

— Ναι. Όταν μαγειρεύω με επιτυχία κάτι που μου αρέσει. Όταν απολαύσω ένα καλό μπάνιο. Όταν ενθουσιαστώ με κάτι στα διόδια μου... τότε πράγματι ξεκουράζομαι...

— Αληθεύει ότι προγραμματίζετε μία έκθεση που θα κάνει τον γύρο του κόσμου;

— Ναι. Πρόκειται για μία παρουσίαση που θα αρχίσει την άνοιξη του 1982 και θα διαρκέσει 4 χρόνια. Τελεί υπό την ηγεμονία του Π. Χούλντεν πρόην διευθυντού του Κέντρου Πρωπτιού και νύν του μουσείου σύγχρονης τέχνης του Λος Άντζελες (θα λειτουργήσει μέσα στο 1984). Αλλάμεσα στις χώρες που θα επισκεφθεί η έκθεση είναι η Ρωσία, η Κίνα και, βέβαια, η Ελλάδα. Για την εδώ παρουσίαση της βρήκα ιδιαίτερα κατάλληλο τον «Τεχνολόγος» Μπερνιέ. Στην έκθεση αυτήν θα παρουσιάσω τή δουλειά μου των δέκα τελευταίων χρόνων.

ΠΡΟΤΙΜΩ ΤΟΥΣ ΚΥΚΛΩΝΕΣ...

— Ποιά είναι η σχέση ανάμεσα στα τελειώς πρόσφατα έργα σας

σε ρόδες και έχουν τή δική τους πηγή φωτός— έχει ένα έντονο ψυχολογικό υπόβαθρο. Υλοποιείται σε αυτές ένα ιδιόμορφο ρομαντικό γκροτέσκο. Δημιουργημένες με κολλάζ, φωτογραφίες, χρώμα, δηλαδή ζωγραφική, οι κατασκευές αυτές έχουν τίτλους —π.χ. «Φαχάιο επεισόδιο» (έργο εξίσου δυνατό με το «μονόγραμμα» μου 1955 - 1957) «αυτοκτονία δύο ξένων πρακτόρων ή κινητός πυρετός» — στους οποίους βρίσκουν απήχηση οι εφιάλτες που άρχισα να βλέπω τελευταία ή και αντίστροφα. Η τέλος, μπορεί να συμβαίνουν και τα δύο μαζί, ταυτόχρονα. Πριν φύγω για εδώ έστειλα τή έργα μου από την Καππίβα στο σπίτι μου της Νέας Υόρκης εξαιτίας του ενδεχόμενου τών κυκλώνων.

— Θα πρέπει να είναι μία τρομακτική εμπειρία, αυτοί οι κυκλώνες...

— Ναι σάς πώ, προτιμώ χίλιες φορές να πεθάνω από έναν κυκλώνα στο σπίτι μου παρά από κάποιο αέριο ενός κυβερνητικού πειράματος. Τή φύση τήν εμπιστεύομαι πολύ περισσότερο από τή κράτος...

— Είχατε πει κάποτε ότι ο καλλιτέχνης θα έπρεπε να αποτελεί άλλο ένα υλικό τού έργου και

τας ένα έργο δεν επιδιώκω ποτέ να κάνω αυτό που θέλω. Κάτι δηλαδή, που να έχω συναρμολογήσει στο μυαλό μου από πρίν. Δημιουργώ όντας σε μία «κατάσταση άλλη» —δίχως να ξέρω πού θα βγώ— ενστικτωδώς: Μέσ' από τή διόδια και τις εντυπώσεις που έχω, αυναίσθητα. Και αυτό, γιατί δεν έχω και ούτε θέλω να έχω ένα εκπαιδευμένο μυαλό υποχείριο τής λογικής που σε κάνει να ζεις στο παρελθόν και ποτέ στο παρόν και τή μέλλον. Και, εδώ, ακριβώς βρίσκει η δυσκολία να δίνεις ολοκληρωτικά σε αυτό που κάνεις αποκλείοντας επαναλήψεις και δολικές λύσεις. Βιώνοντας, κάθε φορά, και από μία καινούργια περιπέτεια πετυχαίνεις όντως να γίνεις άπρωτος. Προσωπικά πιστεύω ότι λειτουργώντας με αυτόν τόν τρόπο δίνω πολλά αλλά, βέβαια, δεν είναι ποτέ πολλά.

ΦΡΕΝΟ ΣΤΗ ΜΟΝΙΜΟΤΗΤΑ

— Στις περισσότερες από τις δημιουργίες σας επισημαίνει κανείς μία συνεχή αλλαγή τού επικεντρω τής σύνθεσης: Κάτι που υποβάλλει στον θεατή τήν αίσθηση ενός ρυθμού. Όπως ακριβώς, στη μουσική ακούς μέσα στο χρόνο έτσι και τις συνθέσεις σας τις βλέπει κανείς με τή πρίσμα τού

χρόνου: Γνώρισμα που αποκαλύπτει και τόν συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο έργο σας, τή μουσική και τόν χορό: Τομείς που σάς έχουν γοητεύσει και στους οποίους έχετε επανειλημμένα δημιουργήσει.

— Ναι, πιστεύω σε μιάν ενστικτώδη «έν δύναμει» εξέλιξη: Εκείνη που είναι ικανή να αναχαιτίσει τόν μεγάλο κίνδυνο που αντιμετωπίζει κανείς στη ζωή γενικά και στην τέχνη ειδικότερα: Τή μονιμότητα. Η ετερογένεια, η πολυμορφία στους χειρισμούς, η πολλαπλότητα τών εντάσεων και τών καταστάσεων που υποβάλλει ένα έργο, τή ανοιγία του σε ότι περιβάλλει τόν καλλιτέχνη —και με αυτό τόν πνεύμα νοείται τόν κοινωνικό μήνυμα που βλέπουν μερικοί στη δουλειά μου— σφυγμομετρούν τόν δυναμισμό τού ενστίχτου με τόν οποίο τή δημιουργεί: Τή μόνη εγγύηση για τήν αυθεντικότητά του, δηλαδή τήν αληθινή τού ύπαρξη. Και αυτό γιατί σού υποβάλλει τήν αίσθηση ότι ολόένα και κάτι θα ανακαλύπτεις σε αυτό όσες φορές και άν τόν δεις. Με άλλα λόγια τόν ζεις τόν έργο διαρκώς και δεν τή αποταπεινείς «εφ' όλης τής εντύπωσης». Γιατί από τή στιγμή που θυμάσαι απόλυτα μιά δημιουργία αυτή παύει να υπάρχει.

— Άλλωστε χάρη σε αυτήν τήν από μέρους τού καλλιτέχνη απρόσκοπτη έκφραση τού ενστίχτου τονώνεται δημιουργικά η φαντασία τού θεατή και ερεθίζεται τόν δημιουργικό τού ενστίχτου: Λειτουργία στην οποία η τέχνη βρίσκει τήν υπέρτατη δικαίωση τής.

— Ναι, τόν ενστίχτο, η φαντασία, τα διώματα, οι εμπειρίες τού καλλιτέχνη έτσι όπως συνυπάρχουν — με τής αλληλεπιδράσεις που αυτό συνεπάγεται — είναι οι μόνες δυνατές εγγυήσεις για τόν ότι τόν έργο τού διαθέτει ένα έρμα δηλαδή θεσπίζει μιά σε βάθος επικοινωνία ανάμεσα στο δημιουργό και στον θεατή. Επικοινωνία που αποτελεί μιάν ουσιαστική προσφορά στη ζωή γενικά απαλλαγμένη καθώς είναι από τήν τροχολιπή τής λογικής. Μιάς λογικής που λειτουργεί «μέσ' από τής κατ' έξοχην βαρετές έννοιες τού σωστού και τού λάθους ενώ υπάρχει κάτι πολύ πιο αληθινό: Ο εαυτός μας. Και επειδή αυτός ακριβώς είναι που απαιτεί και συνάμα δικαιώνει μιά σκληρή δουλειά, εκείνοι που μιά έννοιες τόν φωτίζουν περνούν μιά ολόκληρη ζωή προσπαθώντας μάταια να ανακαλύψουν τί να τήν κάνουν είναι καλύτερα να παρατηθούν από τή ζωή, δηλαδή να πεθάνουν. Πρωσπτικά, πιστεύω, ότι δεν θα πεθάνω... Βέβαια... μπορεί να κάνω λάθος. Όμως θα είναι — τουλάχιστον μέχρι τώρα — η πρώτη φορά που κάνω λάθος ως προς αυτό...

Συνέντευξη με
ΤΗΝ ΚΤ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ — ΡΟΓΚΑΝ

μιουργώντας ολόένα καινούργιους στόχους, συντελούν στο να αποτελέσει εδώ και τριάντα χρόνια όχι μόνον έναν κορυφαίο καλλιτέχνη τής σύγχρονης αμερικανικής σχολής (που μετά τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο πήρε τή σκυτάλη από τόν Παρισί) αλλά ένα διεθνώς αναγνωρισμένο «σύμβολο» διερευνησεων και νεωτερισμών στην τέχνη.

Οι νεωτερισμοί, καθώς είναι επιχειρημένοι με συνέπεια και με στόχο τή ριζική ανανέωση τής καλλιτεχνικής έκφρασης και τού πρίσματος με τόν οποίο βιώνεται η τέχνη σήμερα διαφέρουν από πολλές άλλες σύγχρονες τους αναζητήσεις καθιερώνουν ακόμη περισσότερο τόν κύρος τού δημιουργού.

Ο Ράουσεμπεργκ που ό,τι κι άν σπείρει καρπίζει στην εμπνευση πολλών άλλων συνομηλικών και νεωτέρων του, είναι ταχήμενος σε μιά συνεχώς εξελικτική πορεία, με τή πρώτη διεθνή επικύρωση τού Μεγάλου Βραβείου Ζωγραφικής στην 32η Μπιεννάλε τής Βενετίας (1964): χάρη όπου για πρώτη φορά διακρίνεται Αμερικανός δημιουργός — γεγονός που ξένισε τούς Ευρωπαίους — κατορθώνει και διατηρεί μέθορο σήμερα στο έπακρον τήν πληθωρική, ενστικτώδη και πάντοτε δημιουργική ευρηματικότητά του σε όποιον τομέα τής τέχνης και άν εκφραστεί: Ζωγραφική, περιβάλλοντα και κατασκευές, χάρπενιγκς, μουσική, χορογραφία και χορός (τό 1958 ίδρυσε με τούς Τζ. Καϊτζ και Μ. Κάννιγκαμ τήν Ομάδα Μπαλέτων Μ. Κάννιγκαμ), τόν θέατρο, τόν κινηματογράφο κ.ά.

Με ένα πολύ μεγάλο αριθμό ατομικών εκθέσεων και με μιάν ιδιαίτερα πλούσια συμμετοχή σε ομαδικές παρουσιάσεις στα πιο σημαντικά μουσεία και χώρους τέχνης ανά τόν κόσμο, καθώς και με μιάν εξαιρετικά σημαντική βιβλιογραφία για τόν έργο του, ο Ράουσεμπεργκ, εντυπωσιάζει με τόν αυθορμητισμό και τήν απλότητά του Γνώρισμα μιάς

(1) Γεννήθηκε τόν 1925 στο Πόρτ Άρθουρ τού Τέξας.

ΚΤΡΙΑΚΗ — ΔΕΥΤΕΡΑ 23—24 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1981